

هوایِ سلیم

مهرشوران

نمایی اجمالی از شخصیت علمی و اخلاقی

حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی

قدس الله نفسه الزکیة

سید محمد حسن حسینی طهرانی

سرشناسه: حسینی طهرانی، سید محمد محسن، ۱۳۷۵ ق -
عنوان و نام پدیدآور: مهر فروزان؛ نمایی اجمالی از شخصیت علمی و اخلاقی
حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی قدس الله نفسه الزکیه /
سید محمد محسن حسینی طهرانی.

مشخصات نشر: طهران: مکتب وحی، ۱۴۳۹ ق. = ۱۳۹۶ ش
مشخصات ظاهری: ۲۳۸ ص: مصور (رنگی).

فروست: دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع: ۶.

شابک: ۱۴۵۰۰۰ ریال: ۳- ۵- ۶۱۱۲- ۶۰۰- ۹۷۸؛

یادداشت: کتابنامه: ص ۲۲۴ - ۲۲۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

یادداشت: نمایه. عنوان دیگر: نمایی اجمالی از شخصیت علمی و اخلاقی

حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی قدس الله نفسه الزکیه

موضوع: حسینی طهرانی، سید محمد حسین، ۱۳۴۵ - ۱۴۱۶ ق - سرگذشتنامه

موضوع: مجتهدان و علما --- ایران --- سرگذشتنامه

موضوع: عارفان --- ایران --- سرگذشتنامه

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ح ۵۵۵/۲ ج ۵۵/۲ BP

رده بندی دیوبی: ۲۹۷/۹۹۸

شماره ثبت: ۲۶۷۷۲۰۱

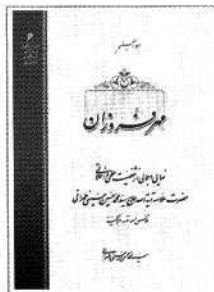
دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع (۶)

مهر فروزان

نمایی اجمالی از شخصیت علمی و اخلاقی

حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی قدس الله نفسه الزکیه

تألیف: سید محمد محسن حسینی طهرانی

■ قیمت: ۱۴۵۰۰ تومان

■ تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

■ شابک: ۳- ۵- ۶۱۱۲- ۶۰۰- ۹۷۸

■ ناشر: مکتب وحی / طهران

■ چاپ: اسوه

■ نوبت چاپ: دوم / ۱۴۳۹ ه. ق، ۱۳۹۶ ه. ش

تلفن دفتر مرکزی و سیستم اطلاع رسانی (SMS): +۹۸-۲۱-۸۸۶۱۵۲۰۷
مرکز بخش: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، طبقه چهارم، واحد ۲۳۵ تلفن: +۹۸-۲۵-۳۷۸۴۲۵۵۴
مرکز بخش اینترنتی: www.sarayejavid.com
www.maktabevahy.com info@maktabevahy.com

فهرست مطالب و موضوعات مهر فروزان

عنوان	صفحه
دیباچه	۱۷ - ۲۱
نشو و نما در مهد علم و تحصیلات ابتدایی	۲۳ - ۲۶
اجداد مرحوم علامه طهرانی از معاریف و بزرگان بوده‌اند	۲۵
تحصیلات ابتدایی علامه در هنرستان صنعتی	۲۶
هجرت به قم و کسب معارف الهیه	
آشنایی با علامه طباطبایی، رضوان الله علیه	۲۷ - ۴۴
اشتغال به علوم دینی و اکتساب معارف الهیه	۲۹
اساتید دروس سطح و آشنایی با علامه طباطبایی	۳۰
تفسیر علامه طباطبایی از حدیث شریف: «إِنَّ اللَّهَ مَا خَلَقَ خَلَقَ اللَّهَ إِلَّا لِيَعْرِفَهُ»	۳۳
علت انحصار شناخت امام علیه السلام در عرفان و سلوک إلى الله	۳۴
راهنما و هادی سیر و سلوک إلى الله، باید متدک و فانی در مقام ولایت شده باشد	۳۶
نقش بسزای علامه طباطبایی در ساختار علمی و معرفتی علامه طهرانی	۳۸

- ۴۰ ..... علامه طباطبایی را باید اولین استاد سلوکی علامه طهرانی به حساب آورد
- ۴۱ ..... عقل و شرع و شهود سه رکن اساسی مکتب عرفانی علامه طباطبایی

هجرت به نجف اشرف، و اساتید ایشان در علوم مختلف

۴۵ - ۶۲

- ۴۷ ..... هجرت به آستان ملائک پاسبان مولی الموالی امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۴۸ ..... میزان عشق و علاقه مرحوم علامه طهرانی به نجف اشرف
- ۴۸ ..... دستورات سلوکی علامه طباطبایی به علامه طهرانی
- ۴۹ ..... ارتباط وثیق علامه طهرانی با آیه الله سید جمال الدین گلپایگانی
- ۵۱ ..... برنامه ریزی اوقات بر دو محور علم و عمل
- ۵۲ ..... اساتید سطوح عالی علامه طهرانی از بزرگان حوزه نجف بوده‌اند
- ۵۳ ..... خوف علامه طهرانی از ابتلا به مرجعیت و التجاء به ائمه علیهم السلام
- ۵۴ ..... دیدگاه‌های متفاوت اساتید حوزوی علامه در مسأله عرفان و شهود
- ۵۶ ..... بحث و گفتگوی علامه طهرانی با آیه الله موسوی در لزوم پیمودن راه عرفان
- ۵۷ ..... آفت تقلید، اعتقاد به حق را زائل می‌کند
- ۶۰ ..... ممنوعیت تعلیم و تعلّم حکمت و عرفان پس از مجامع دینی

آشنایی با آیه الله انصاری و حضرت حدّاد، رضوان الله علیهما

۶۳ - ۷۲

- ۶۵ ..... آشنایی علامه طهرانی با آیه الله انصاری و برقراری مراسلات با ایشان
- توفیق اتصال و فیض حضور حضرت آیه الحقّ و العرفان، حاج سید هاشم موسوی حدّاد، رضوان الله علیه
- ۶۶ ..... بینش عمیق علامه طهرانی نسبت به موقعیت و مرتبه اساتید خود
- ۶۸ ..... شدت ارادت به مرحوم حدّاد را می‌توان از نامه‌ای که به دوستان می‌نویسد به دست آورد ...

بازگشت به وطن به امر استاد

۷۳ - ۷۸

- ۷۵ ..... بازگشت به ایران به دستور استاد
- ۷۵ ..... اساس فعالیت علامه در مسجد، تبیین معارف بدون مصلحت‌اندیشی‌های متعارف بود
- ۷۷ ..... تحمّل مصائب و سختی‌ها در اداره مسجد به امر استاد

اصول تربیتی و سیره عملی علامه طهرانی، رضوان الله علیه

۱۳۰ - ۷۹

- ۸۱ ..... کیفیت هدایت و ارشاد عامه مردم
- ۸۱ ..... بیانات اخلاقی و سیره عملی علامه موجب گرایش افراد به ایشان می‌گشت
- ۸۲ ..... مخالفت و امتناع علامه طهرانی با اعزام به خارج جهت مداوا
- ۸۴ ..... تربیت شاگردان سلوکی و نفوس مستعده
- ۸۴ ..... تربیت طلاب و دانشجویان علوم اسلامی
- ۸۶ ..... ضرورت فراگیری تفسیر قرآن و حکمت متعالیه و عرفان نظری
- ۸۷ ..... بعضی از مباحث مرحوم علامه در مسائل مختلف فقهی و اجتماعی
- ۸۸ ..... منع مرحوم علامه از ورود افراد در مسائل ربوی بانکها
- ۸۹ ..... حرمت رجوع به حکام ظلم در مرافعات
- ۹۱ ..... اهتمام به اداء نماز اول وقت پنج نوبت
- ۹۲ ..... رساله تفریق صلوات (ت)
- ۹۳ ..... آیات صریحه در متابعت ارشاد ائمه (علیهم السلام) و آله و سلم (ت)
- ۹۴ ..... احادیثی از علامه راجع به اداء صلوات خمس در اول وقت آن (ت)
- ۹۵ ..... روایاتی راجع به اوقات فضیلت صلوات (ت)
- ۹۵ ..... روایاتی راجع به فضیلت تأخیر نماز عشاء از زوال حراره مغریه (ت)
- ۹۶ ..... سنت و سیره رسول خدا بر تفرقه و تقسیم نمازهای پنجگانه به پنج وقت فضیلت (ت)
- ۹۷ ..... احادیثی از طریق اهل بیت علیهم السلام در باب اداء صلوات خمس در اول وقت آن (ت)
- ۹۷ ..... افضلیت خواندن نماز در اول وقت از وقت مشترک (ت)
- ۹۹ ..... مواظبت علامه طهرانی در استعمال عناوین و تعبیر واقعی
- ۱۰۲ ..... اجتناب مرحوم علامه از تعریف و تمجیدهای متداوله
- ۱۰۳ ..... علت ذکر لقب «علامه آیه الله» بر روی جلد مؤلفات ایشان
- ۱۰۴ ..... دستگیری از مشتاقان راه خدا به دستور مرحوم خداد
- ۱۰۶ ..... ولایت مطلقه امام علیه السلام عین توحید است
- ۱۰۷ ..... اتقان و صلابت در طریق به جهت تجربه علمی و عملی
- ۱۰۹ ..... عدم تنازل از مسأله توحید در روش تربیتی مرحوم علامه
- ۱۱۱ ..... توجه صرف به امام رضا علیه السلام هنگام تشرّف به مشهد مقدّس
- ۱۱۲ ..... در مکتب علامه طهرانی، عرفان بر اساس برهان و یقین است

- ۱۱۲ ..... مطابقت با موازین عقلی و شرعی، ملاک صحت طریق و حال سالک است
- ۱۱۳ ..... ملاک حجیت اوامر و دستورات ولی کامل و استاد واصل
- ۱۱۴ ..... حجیت ذاتی فعل ولی کامل الهی (ت)
- ۱۱۴ ..... لازمه امامت تحقق مفهوم ولایت است (ت)
- ۱۱۵ ..... مفاد و معنای ولایت در لغت و اصطلاح (ت)
- ۱۱۶ ..... ولایت از ناحیه عبد همان فناء ذات عبد در ذات پروردگار است (ت)
- ۱۱۶ ..... اطلاق لفظ امام و ولی خدا در لسان قرآن (ت)
- ۱۱۷ ..... وظائف و مسئولیت‌های امام علیه السلام (ت)
- ۱۱۷ ..... بحث پیرامون خطا و اشتباه در فعل ولی خدا (ت)
- ۱۱۸ ..... مصداقی از اولیای خدا در زمان ائمه علیهم السلام (ت)
- ۱۱۹ ..... راه‌های شناخت ایمان کامل و ولی الهی (ت)
- ۱۲۲ ..... سعی و اهتمام علامه طهرانی در تحفظ شاخصه‌های فرهنگی اسلام و تشیع
- ۱۲۳ ..... اصرار علامه طهرانی بر ثبت کلمه مبارکه «بسم الله الرحمن الرحيم»
- ۱۲۷ ..... نظر مرحوم مظہری درباره: «بیا ایلایه عقده و جهاد»
- ۱۲۸ ..... اهتمام علامه به رؤیت ماه در ترتیب آثار علمی

شخصیت سیاسی، و طرح ایجاد حکومت اسلامی

۱۴۲ ♦ ۳۱

- ۱۳۳ ..... تلاش مرحوم علامه در روشن نمودن اذهان نسبت به ضرورت تشکیل حکومت اسلامی
- ۱۳۶ ..... ارتباط با رهبر فقید انقلاب و مشارکت در نهضت مقدس
- ۱۳۶ ..... مع الأسف در تاریخ انقلاب ذکرى از علامه طهرانی به میان نیامده است
- ۱۳۸ ..... مرحوم علامه، انقلاب اسلامی را موهبتی الهی برای ملت شیعه می‌دانست
- ۱۴۰ ..... زینبده بودن قرائت کلمات توحیدی رسول خدا در طلیعه حکومت اسلامی

هجرت به مشهد مقدس و شروع به تألیفات

۱۷۸ - ۱۴۳

- ۱۴۵ ..... انگیزه و هدف مرحوم علامه از تدوین دوره علوم و معارف اسلامی
- ۱۴۶ ..... تبیین اهداف مقدس و دیدگاه متعالی حضرت علامه طهرانی در تألیف کتب (ت)
- ۱۴۹ ..... معرفی اجمالی تألیفات علامه طهرانی
- ۱۵۵ ..... اسامی و موضوعات کتب مدوّنه و مصنّفه به دست این حقیر: سیّد محمد حسین حسینی طهرانی

- مسائلی که باید مفصلاً نوشته گردد و جواب گفته شود ۱۶۵
- در تألیفات علامه روح حیات و ارتباط معانی و مطالب با ضمیر خواننده ملموس است ۱۷۳
- خدمت به خلق و ایجاد محبت و صفای بین افراد از خصائص علامه طهرانی بود ۱۷۶

غربت و عدم شناخت شخصیت علامه طهرانی، رضوان الله علیه

۱۹۰ - ۱۷۹

- عظمت روح و تعالی نفس قدسی علامه طهرانی ۱۸۱
- مرحوم حدّاد: سید محمد حسین سید الطائفین است! ۱۸۱
- تدفین مرحوم علامه در پایین پای امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام ۱۸۲
- وصیت نامه مرحوم علامه طهرانی، قدس الله نفسه الزکیه ۱۸۳

۲۰۸ - ۱۹۱

مجموعه تصاویر

۲۲۸ - ۲۰۹

فهارس عامه

۲۴۸ - ۲۲۹

آثار منتشره

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، وَعَلَى آلِهِ الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ
 وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

«تَخَصَّصْتُ بِالْمَلِكِ أَحْمَدَ، لَا يَمُوتُ وَاعْتَصَمْتُ بِذِي الْعِزَّةِ وَالْعَدْلِ وَ
 الْجَبَرُوتِ وَاسْتَعَنْتُ بِذِي الْعِظَمَةِ الْفَارُوقِ الْمَلِكُوتِ، عَنْ كُلِّ مَا أَخَافُهُ وَأَحْذَرُهُ.»^۱
 بار پروردگارا! هستی و بقاء در جمیع مراتب تعین و وجود منحصر به ذات
 اقدس توست؛ و حمد و ثناء در دائرة نزول و صعود بر محور ظهور بهاء و کبریایت
 توست؛ قلوب ما را به انوار محبت و عشق به ذاتت مسرور، و عقولمان را از فیضان
 بارش ابر هدایت مروتوی بگردان! اقدام ما را در منهج قریم کرامت انسانی و صراط
 مستقیم اولیاء عظامت، قدم صدق، و اقلام ما را در بیان حقایق و معارف از غوایت و
 ضلالت مصون و محفوظ بدار! آمین!

«سُبْحَانَكَ! أَيُّ عَيْنٍ تَقُومُ نَصَبَ بَهَاءِ نَوْرِكَ، وَ تَرَقَّى إِلَى نَوْرِ ضِيَاءِ قُدْرَتِكَ؟!
 وَ أَيُّ فَهْمٍ يَفْهَمُ مَا دُونَ ذَلِكَ إِلَّا أَبْصَارٌ كَشَفَتْ عَنْهَا الْأَغْطِيَّةُ، وَ هَتَكَتْ عَنْهَا الْحُجُبُ
 الْعَمِيَّةُ! فَرَّقْتَ أَرْوَاحَهَا إِلَى أَطْرَافِ أَجْنِحَةِ الْأَرْوَاحِ فَتَنَاجَوْكَ فِي أَرْكَانِكَ، وَ وَلَجُوا
 [الْحُجُورَ] بَيْنَ أَنْوَارِ بَهَائِكَ وَ نَظَرُوا مِنْ مُرْتَقَى الثَّرْبَةِ إِلَى مُسْتَوَى كِبَرِيَّاتِكَ؛ فَسَبَّاهُمْ أَهْلُ

۱- صحیفه علویّه، ص ۷۵؛ بحار الأنوار، ج ۹۱، ص ۳۶۹ با اندکی اختلاف.

الْمَلَكُوتِ زُؤَارًا، وَدَعَاهُمْ أَهْلَ الْجَبَرُوتِ عُمَارًا^۱!

کنون که راقم تقدیر و مُبدئی مَشِیتِ متقنه تدبیر به مقتضای حکمت بالغه ﴿رَبَّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ، ثُمَّ هَدَى﴾^۲ عزم را بر کشف قناع از سیمای منور فرزانه‌ای فرهیخته، عارفی کامل و سالکی واصل، حکیمی نامدار و فقیهی استوار، حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی - قدس الله نفسه و نور الله رمسه - نهاده است، احاله این مهم را بر خامه بی‌مایه‌ای چنین نموده است. گرچه تألیفات ثبینه او گواهی صادق و برهانی قاطع بر مراتب توحید و مدارج یقین اوست که: «آفتاب آمد دلیلا آفتاب»؛ لیکن سلیمان معرفت را از قبول هدیه موری عار ناید و یوسف کنعان را از بیاعت مزاجه پیر زالی ملالی نرسد.^۳

۱- قسمتی از خطبه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که علامه مجلسی در بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۳۰ از اثبات الوصیه مورخ امین (مستودی) ص ۱۰۱ نقل می‌نماید. ترجمه از امام شناسی، ج ۵، ص ۶۱: «پاک و مقدس هستی ای خداوند! کدام چشم است که در برابر روشنی نور تو تاب بیاورد؟! و بتواند به نور درخشنده و نور بخش قدرت تو، وارد شود و دست یابد؟! و کدام فهمی است که بتواند پایین‌تر از اینها را بفهمد، و ادراک کند؟! مگر آن چشمانی که تو از روی آنها پوشش‌ها را برگرفتی، و پرده‌ها و حجاب‌های کور و تاریک را از آنها زدوش و براه کردی، و جان‌های آنها را به سوی اطراف بال‌های ارواح، منتشر و پراکنده نمودی؛ پس ایشان با تو در مقامات تو و ارکان عظمت تو وارد شده، و با تو آهسته سخن گویند، و در میان انوار روشنی بخش بهار درخشش تو فرو روند، و از این خاکدان و تربت با نظر ارتقاء به سوی مستوای مقام کبریائی تو نرسند؛ پس اهل ملکوت آنان را زائر شمارند، و اهل جبروت آنان را عامر و آباد کننده بخوانند.»

۲- سوره طه (۲۰) ذیل آیه ۵۰. ترجمه از الله شناسی، ج ۳، ص ۸۶، تعلیقه ۱: «پروردگار ما کسی است که به هر موجودی، آن بهره‌ای از خلقت را که شایستگی آن را داشت، عطا کرد؛ و سپس آن را در راهی که باید برود، راهنمایی نمود.»

۳- افق وحی، ص: ۵۳۴.

«روزی پس از ارتحال مرحوم والد - قدس سره - به اتفاق سایر اخوان در محضر آیه الله خامنه‌ای - مد ظله - بودیم. ایشان در ضمن صحبت مطلبی را از مرحوم والد بیان کردند و فرمودند: برای من به قطع اثبات شده است که پدر شما از عنایت الهی بر اشراف به نفوس برخوردار بوده است؛ زیرا در بعضی از اوقات که من با ایشان ملاقات داشتم، ایشان از

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید
یک دهان خواهم به پهنای فلک تا بگویم وصف آن رشک ملک^۱

«هَجَمَ بِهِمُ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ الْبَصِيرَةِ، وَ بَاشَرُوا رُوحَ الْيَقِينِ، وَ اسْتَلَانُوا مَا
اسْتَوَعَرَهُ الْمُتَرَفُونَ، وَ أَنْسَوْا بِهَا اسْتَوْحَشَ مِنْهُ الْجَاهِلُونَ، وَ صَحَبُوا الدُّنْيَا بِأَبْدَانِ
أَرْوَاحِهَا مُعَلَّقَةً بِالْمَحَلِّ الْأَعْلَى. أُولَئِكَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَ الدُّعَاةُ إِلَى دِينِهِ، أَوْ أَوْهًا
شَوْقًا إِلَى رُفُوتِهِمْ.»^۲

لَا صَوْتَ النَّاعِي بِفَقْدِكَ إِنَّهُ يَوْمَ عَلَى آلِ الرَّسُولِ عَظِيمٌ^۳

منازل صحابه به میان می آوردند که من آن مطالب را با احدی در میان نگذاشته بودم و
فقط خودم از آن خبر داشتم.

و پس از آن رو کردند به ما و فرمودند:
همان طور که والد شما کتابی بر احوالات استاد عرفانی خود، حضرت حدّاد به رشته
تحریر درآورد، بر شما لازم است که مانند آن کتاب (روح مجرّد) برای پدر خود تألیف
نمایید و این وظیفه شما است.
و نیز فرمودند:

من وقتی این کتاب (روح مجرّد) به دستم رسید، پیشه آن را با خود داشتم حتی در سفرها
تا اینکه آن را تمام کردم.»

۱- مثنوی معنوی، طبع میرخانی، دفتر پنجم.

۲- نهج البلاغه (عبده)، ج ۴، ص ۱۷۱. ترجمه از روح مجرّد، ص ۱۷۱.
«امواج علم بر اساس حقیقت ادراک و بصیرت بر آنها هجوم برد و به یکباره آنان را احاطه نمود؛
و جوهره ایمان و یقین را به جان و دل خود مسّ کردند؛ و آنچه را که خویش ندرانها سخت و
ناهموار داشتند، نرم و ملایم و هنجار انگاشتند؛ و به آنچه جاهلان از آن در دهشت و ترس بودند
انس گرفتند. فقط با بدن خاکی خود هم نشین دنیا شدند، با روح هایی که به بلندترین قلّه از ذروه
قدس عالم ملکوت آویخته بود. ایشانند در روی زمین جانشینان خدا، و داعیان بشر به سوی دین
خدا. آه آه، چقدر اشتیاق زیارت و دیدارشان را دارم!»

۳- بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۲۵۶، به نقل از قاضی نورالله شوشتری در مجالس المؤمنین؛ این ابیات به خطّ
حضرت صاحب الأمر علیه السلام بر قبر شیخ مفید - علیه الرّحمه - مرقوم شده است. ترجمه از محقق:
«آوای مرثیه خوان بر فقدان تو بلند نگردد که روزگار مرگ تو بر خاندان پیامبر، بزرگ است.»